Tradisjonell maling også for moderne hus

Både nye og gamle bygg kan males med linoljemaling. Malingtypen har beskyttet norske fasader godt i hundrevis av år og er fortsatt like aktuell.

Av Chera Westman/ifi.no, ifi.no

Helt siden 1700-tallet og frem til moderne tid har linoljemalinger vært brukt i Norge. Frem til 1950—1960 var det den desidert vanligste malingtypen som ble brukt.

– Linoljemaling er den mest utprøvde maling som finnes. Malingen beskytter treverket mot fukt og råte og holder lenge, sier Johnny Spangen, som driver fargehandelen og bygningsvernbutikken Miljømal.

Fra et butikklokale i Oslo leverer han Wibo Linoljemaling og andre behandlinger spesielt beregnet for gamle bygg til hele Norge. Linoljemaling er ikke bare et produkt for «bygningsvernere». Du kan like godt ha nybygd hus, tømmerhytte eller et massivtrehus.

– Linoljemaling er utviklet for bruk på høvlet treverk, det har en meget god penetrerende evne, sier han.

GAMLE FARGER: Linoljemaling har lange tradisjoner og god inntrengning i treverk. Da det fredete bygget som en gang var Vålerenga politistasjon i Oslo ble malt i originale farger, fant de ut at originalpanelet fra 1878 fortsatt holder god stand.

Stor forskjell

Rune Nygaard hos Beckers forklarer hvorfor Beckers Tradisjonell linoljemaling trenger så godt inn i treverket:

– Molekylene i en kaldpresset rå linolje er bittesmå sammenlignet med en vanlig alkydolje, og det gjør veldig stor forskjell i hvor godt oljen kan trekke inn i treverket. Når linoljen tørker utvider den seg også litt og kan bidra til å tette porenei treverket, sier han.

Når oljen trekker inn og metter treverket, stenger den samtidig fukten ute.

– Egentlig er det litt synd at ikke flere velger linoljemaling. Den beskytter treverket meget godt, noe som kan være bra spesielt på hurtigvokst tre og treverk med liten kjernevedsandel, sier Nygaard.

– Har du et hus som er bygd før 1960, er det nesten sikkert at fasaden opprinnelig ble behandlet med linoljeprodukter. Da anbefaler vi at du fortsetter med det. Har du høvlet kledning eller tømmerhus, er det heller ikke noen behandling som sitter bedre på det enn linolje, forklarer Johnny Spangen.

HOLDER LENGE: Linoljemaling er en diffusjonsåpen maling som lar fukt fra treverket tørke ut. Derfor skal linoljemalte hus ikke males om for ofte. For tykke sjikt kan stenge fukt inne. Godt utført arbeid holder i 15-20 år.

Vakkert med matt

Med riktig utført malearbeid kan en linoljemalt fasade holde i 15-20 år før det er på tide med neste behandling. En nymalt fasade fremstår som blank, men mattes ned over tid. Dette skjer fordi toppstrøket oksiderer og mattes ned.

– Overflaten blir et slitesjikt, der regn og UV-stråler eroderer overflaten, og etter noen år kan du oppleve at du får litt farget støv på fingrene når du drar hånden over fasaden. Dette er en helt naturlig prosess og en helt naturlig overflatebehandling, forklarer Rune Nygaard.

– At fasaden kritter litt betyr ikke at den må males om. Et hus er like vakkert når det er matt, men vil du få opp glansen igjen, er det lett å vaske krittingen vekk med vann, en dråpe Zalo og en myk børste, sier Spangen.

FINNMARKSHUSET: FINNMARKSHUSET: Siden linoljemalingen har god vedheft, flasser den normalt ikke av. På Norsk Folkemuseum er det fra i år utstilt et gjenreisningshus fra Finnmark som er bevart og overflatebehandlet på opprinnelig måte.

Det viktigste først

Som med alt annet malearbeid, er det viktigste å gjøre forarbeidet riktig. Underlaget skal være rent, tørt og fast.

– Å male er selve sjarmøretappen, det er forarbeidet som tar tid. Når du maler med linoljemalinger det også viktig å styrke tynne strøk og å gi malingen god nok tid til å tørke, sier Nygaard.

Linoljemaling skal strykes på i tynne strøk med pensel, og arbeides inn i treverket. Påføring med malesprøyte eller rull anbefales ikke.

– For deg som ikke maler hver dag er det lett å lykkes med en linoljemaling. Det er fordi malingen er lettere å stryke ut, og at du har mye bedre tid på deg fordi malingen tørker saktere, avslutter Johnny Spangen.

BEVARINGSVERDIG: – Har du høvlet kledning eller tømmerhus, er det heller ikke noen behandling som sitter bedre på det enn linolje, forklarer Johnny Spangen.